

СТАНОВИЩЕ НА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“ ОТНОСНО ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЦАТА, ПОДАВАЩИ СИГНАЛИ ИЛИ ПУБЛИЧНО ОПОВЕСТЯВАЩИ ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАРУШЕНИЯ

Този законопроект е дългоочакван от българското общество и европейските институции, тъй като трябва да осигури допълнителни инструменти за защита на хората, които са готови да се противопоставят на корупцията и лошото управление.

Като част от антикорупционната организация Transparency International, която има водеща роля при иницирирането на мерки за защита на подателите на сигнали за корупция, Асоциация „Прозрачност без граници“ е част от Whistleblowing International Network, която е ангажирана с наблюдение на въвеждането на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 година относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза. Също така като част от международната мрежа на Transparency International имаме възможност да участваме в разработването на Директивата както на концептуално ниво, така и като конкретни текстове.

В тази връзка изразяваме загриженост от начина, по който тя се въвежда:

1. Като процес на консултации (или по-скоро липса на такъв) със заинтересованите страни. Трябва да се има предвид, че обхватът е такъв, който на практика засяга цялото общество - директивата сочи като субекти освен многобройните държавни институции и общините, бизнес, синдикати, журналисти и медии, институциите на съдебната власт и практически всеки български гражданин, който може да узнае за правонарушение.
2. Като подготовка на текста на проекта на закон, който да бъде представен на обществено обсъждане.
3. Самият процес на обществено обсъждане също заслужава коментар. На 21 април 2022 г. Министерство на правосъдието публикува проект на Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично

оповестяващи информация за нарушения и мотиви към него, със срок за депозиране на становища до 23 май 2022 г. Запазена е порочната практика обществените обсъждания да се провеждат по време на дълги празници. Този чиновнически подход се ползва тогава, когато трябва тихомълком да се „промушат“ неудобни текстове. Реално има малко повече от 10 работни дни за запознаване с текста и подготовка на становища, въпреки многобройните заинтересовани страни.

Неточностите в законопроекта започват още с определянето на неговото заглавие - то не отговаря на смисъла и съдържанието на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 година (в официалния превод на български език също неправилно е преведено понятието protection като защита, а не като закрила), както и не отговаря на съдържанието на самия законопроект. Заглавието използва вместо „закрила“ понятието „защита“, а последното предполага, че законопроектът си поставя за цел да осигури правна защита срещу вече нарушени права. Самата Директива си поставя други цели - да постигне за резултат създаване на механизми за ограничаване на възможностите за нарушаване на правата на подаващия сигнали. Още в първото съображение от преамбюла ѝ е посочено, че „сигнализиращи за нередности, се въздържат да подадат сигнал за своите опасения или подозрения поради страх от ответни действия с цел отмъщение“.

Българският законодател следва да предоставя правни механизми за предварителна закрила на сигнализиращите лица, както това е направено при предоставената закрила на децата, при уязвимите групи работници и служители (вж. и съображение 36 от преамбюла). В съображение 94 от преамбюла на Директивата изрично са изброени и необходимите защитни механизми, които следва да съдържат избраните от всяка държава средства и ясно ги разграничава от преди това уредените, които обхващат закрилата срещу предприети ответни действия с цел отмъщение.

Също така включването в заглавието на проектозакона на оповестяващите публично информация противоречи на съображение от

Преамбюла на Директивата, което предвижда, че „Вътрешното подаване на сигнали също е най-добрият начин за предаване на информация на лицата, които

могат да допринесат за ранното и ефективно отстраняване на рискове за обществен интерес“. Публичното оповестяване е спомагателен способ за сигнализиране, върху който не е необходимо да се акцентира още със заглавието. Не това е и целта на директивата, чието заглавие също не го отразява.

Тези проблеми са съществени доколкото се отразяват при правоприлагането, при тълкуване на закона и изследване на волята на законодателя. Касаят приложното му поле и обхват.

От представения текст и придружаващите го „мотиви“ – по същество преразказ на предложените в проекта на закон текстове, не става ясно защо е избрано едно или друго решение. В най-голяма степен това се отнася за тези, които са предоставени на дискрецията на държавите-членки.

Тази група критични коментари може да бъде отнесена към категорията „обща“ недостатъци.

Такива са например:

1. Защо не се възползваме от преходния период, който дава възможност такива системи за обработка на сигнали да бъдат използвани само в големите предприятия?
2. Не е ясно с какви аргументи е определено приложното поле на Директивата и върху националното законодателство, а не само върху приложението на европейските норми. Ситуация, която ще доведе до правен дуализъм – подаване, ред на обработка, защита на лицата при подаване на сигнали.
3. Въпреки че, Директивата оставя решението за обхвата на нарушенията в дискрецията на отделните държави-членки (член 2, параграф 2 от Директивата), България не се възползва от тази възможност, при все че много от нарушенията в българското право не представляват престъпления, а пеналният каталоген списък се обновява с твърде бавни темпове. Оправдаването на подобен подход за възприемане на по-широк материален обхват е резонно и от гледна точка на опита на други държави-членки при имплементирането, напр. Германия, в чийто проекти предметът на сигнала може да е всякакво правонарушение, което подлежи

на санкция, тоест е престъпление или административно нарушение. Това разрешение е и в духа на Директивата, която оставя подобно решение в дискрецията на отделните държави-членки (член 2, параграф 2 от Директивата). Дори и да не възприеме този подход, при който всякакви нарушения на вътрешното право, могат да бъдат предмет на сигналподаване, то законодателят би могъл да разшири материалния обхват и по отношение на материите, в които подателите на сигнали за нарушения да имат защита, напр. енергетика и други сектори с особена обществена значимост.

4. Сред общите недостатъци, но той е изключително съществен – изказът на текстовете не е съответен на правилата за формулиране на правни норми в националното законодателство, а е буквален препис на текста на Директивата. Това означава, че практически това не са правни норми – правила за поведение, а предписания към законодателя в каква насока трябва да уреди едно или друго! Ако текстът е неприложим по тези причини това е самостоятелно основание за отговорност на Държавата (България) пред СЕС.
5. Изключването на общините с население под 10 хил. жители остава повече от ½ от общините в България извън приложното поле на закона. Не са ясни и обсъдени критериите за това. Не са посочени и алтернативи, като различни форми на обединение за извършване на тази дейност или използване на външна помощ. Бизнесът с 50 работници се оказва с по-голям капацитет от община с 10 хил. жители.
6. Мерките за насърчаване на подаването на сигнали чрез определени стимули, възможност която Директивата предвижда, не са обсъждани в мотивите – не присъстват и в предлагания текст на закон. Големите промени в житейски план, които подаващите сигнали, особено за сериозни нарушения, които често засягат значителни интереси и могат да доведат до значителни житейски трансформации за лицето подало сигнала и участващо в цялата фаза по пълното разкриване и наказване остават без стимул. Тези промени могат да се изразят в необходимост да се смени местожителство, да се търси практикуването на друга професия и т.н. Отказът от такива мерки е напълно незасегнат в мотивите на вносителя.

7. Не са предвидени и мерки за насърчаване на бизнеса, който въвежда и поддържа работещи системи за управление на сигнали, които включват имплицитно и защита на лицата подаващи тези сигнали, като например улеснен достъп до обществени ресурси, по-благоприятно третиране при осъществяване на контрол върху тях и т.н. Обстоятелство, което също стои в страни от коментираните възможности от страна на вносителя.
8. Изборът на централизирана система за подаване на сигнали не намира своето обяснение в мотивите на законопроекта. От предложения текст не личи разбиране за характера на сигналите – те са за „нередности“ свързани с нарушения в различни регулирани от правото области, които освен това са тясно специализирани в отделни области – рибарство и аквакултури, безопасност на храните, лични данни и т.н. Как и защо вносителят и избрал една конкретна комисия, съществуваща в момента, в своята тясна специализация да се занимава с всички възможни сигнали за нередности, във всички възможни области остава напълно неясно. На какъв съществуващ капацитет на този орган се разчита?
9. От текста на вносителя и приложените мотиви не става ясно какви аргументи е обсъждал той и върху какви се е спрял при решаването на въпроса ще възприеме ли нашето законодателство анонимните сигнали. Не дава практически отговор на въпроса как ще се осъществява защитата на формално неизвестно (анонимно лице), в случаите, когато все пак стане ясно кое е то, как ще се осъществява задължението движението на сигнала да бъде комуникирано с подателя. Не е коментиран въпросът как така представения текст успява да отговори на императивното изискване на Директивата – залегнало на ниво и текст и философия – лицата, които подават неверни и/или дори злонамерени сигнали да понасят отговорност за това в случаите на анонимност.

По конкретни предложения на законопроекта:

1. Предвиждането на КПКОНПИ като компетентен орган не отчита:
- заявеното намерение за реструктурирането на органа;

- дейността на този орган по действащата уредба, която е в много различна насока и е насочена към проверка на имуществото и конфликт на интереси. Добавянето и на правомощие за проверка по сигнали за нарушения няма връзка с тях и е съществено различна;

- липсата на административен капацитет за тази допълнителна дейност. Ще се наложи увеличаване на щата, и укрепване на административния капацитет (провеждане на обучения, въвеждане на процедури, вероятно на софтуер за управление на сигналите и т.н.), и е неясно как ще се прилага закона до приключването му, защото процесът на укрепване е продължителен.

2. Посочените обстоятелства по създаването на нов капацитет и реструктурирането на КПКОНПИ означава, че сегашното твърдение на вносителя, че не са необходими допълнителни средства от държавния бюджет за невярно. Необходима е разширена финансова обосновка на този проект и допълнително финансиране.

3. Комисията е колегиален орган, а се предлага по сигналите да се произнеса само председателя. Предлага се колегиалният орган да контролира само някои от решенията на председателя.

4. Не е посочено и откога КПКОНПИ ще бъде компетентна. Чл. 22, ал. 1, т. 2 от проекта говори за „сезиране в едномесечен срок от получаване на сигнала на друг орган, при необходимост от предприемане на действия от негова компетентност“. Това би следвало да се тълкува в смисъл, че КПКОНПИ запазва компетентност по проверка на сигнала, а сезираният орган просто ще ѝ съдейства, като извършва конкретни действия от неговата компетентност. Означава ли това, че вече всички сигнали от всички контролни органи ще следва да се препращат към КПКОНПИ с оглед осигуряване закрила на подателя на сигнала? Въпросът е резонен с оглед изискването на чл. 6, ал. 1 от проекта. Подобни неясноти водят до правна несигурност и препятстват постигането на заложените от законодателя цели.

5. Предложената уредба е непълна в ключови насоки:

- обучение се предвижда само за служителите на Комисията;
- няма възложено задължение на субектите по чл. 9, ал.1 от проекта да уведомяват Комисията за целите на статистиката. Така за изпълнение на задължението си да подава такава информация ежегодно, Комисията ще трябва да отчита само сигналите при нея.
- няма правила за запазване на самоличността на лицето, което подава сигнала. Уредбата в чл. 29, ал. 1 е бланкетна и създава риск от разнородна практика.

6. Предложената уредба е несъответна на изискванията на Директивата в някои случаи като:

- защита на лицето, подало сигнала, се обвързва с допълнителни условия, които ги няма в Директивата (чл. 7 от проекта). Предложението също така не отчита, че тези допълнителни условия са само в случаите на публично оповестяване.
- задължението за оповестяване как се подават сигнали и какви са мерките за защита е предвидено само за Комисията (чл. 27).

7. По субектния обхват: изключването от субектния обхват на държавните служители, магистрати и пр. в чл. 5, ал. 1, т. 1 от Законопроекта, нарушава предвиденото в съображение 38, изр. посл. от Директивата и чл. 4, пар.1 б. "а" от Директивата изискване, всички служители да се ползват от предоставените с Директивата права, ако подават сигнали. Така се остава с впечатлението, че българското правителство специално изключва от приложението на законопроекта важни групи от лица с достъп до информация за нарушения;

8. От материалния обхват на Законопроекта са изключени сигнализиращите за нарушения на националната правна уредба, което дава повод да се мисли, че българският законодател насърчава нарушенията на местното законодателство и при сигнализиране на нередности за такива нарушения, не счита за необходимо да предостави на сигнализиращия правна закрила по този закон;

9. Недопустимо е в предложената легална дефиниция за работодател да се включва орган по назначаване. Това е ярко непознаване на трудовото ни законодателство и трудовоправна наука;
10. Дадената дефиниция на „предприятие“ е нова и в противоречие с КТ и с ТЗ, както и практиката по тяхното прилагане;
11. Проектът не предоставя гъвкаво решение и по отношение на задължените субекти на частното право, които следва да въведат система за сигнализиране по вътрешен ред. Директивата принципно залага подобни задължения да имат предприятия с повече от 50 служители, но позволява на държавите-членки да се отклоняват от тази минимална хармонизация. С оглед на факта, че в България някои от големите чуждестранни компании са представени с малки структури, които отговарят на мащаба на местния пазар, Проектът би следвало да предвижда дружествата, които са част от група предприятия, също да имат задължението да предвиждат вътрешни канали за подаване на сигнали. Същото важи и за предприятия, които попадат в кръга на задължените лица, които имат задължения, свързани със законова регулация на финансовите услуги, продукти и пазари, предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма.
12. Липсва разпоредба, която реално да насърчава вътрешното подаване на сигнали, а това е явно противоречие с текста, логиката, духа и целта на Директивата, която изрично го изисква и то не само на декларативно ниво. Спазването на това изискване означава създаването на система от правни механизми на законово ниво;
13. Много общо са отразени изискванията относно действията на администратор след подаване на сигнала – сигналът трябва да се регистрира, да се анонимизира и т.н. Липсата на конкретика минира прилагането на мерките, предвидени в законопроекта.
14. Създаването на вътрешни правила за подаването на сигнали е предвидено само за Комисията (чл. 28).

15. По чл. 29 от Законопроекта „Задължение за поверителност“:

1. Редакцията на чл. 29, ал. 1 в частта относно „предприемат съответни мерки за защита“ не съответства на уредбата в Регламент (ЕС) 2016/679 и Директива (ЕС) 2016/680. Според чл. 17 от Директива (ЕС) 2019/1937 всяко обработване на лични данни, извършено по тази директива, се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 и Директива (ЕС) 2016/680. В чл. 29 от Законопроекта се предвижда защитата на информацията, свързана с подадените сигнали за нарушения, и за защита на самоличността на лицата, подали сигнали за нарушения. В този контекст самоличността на лицето, подало сигнал, категорично представлява лични данни и при обработването им следва да се прилагат подходящи технически и организационни мерки за осигуряване на съобразено с риска за правата и свободите на физическите лица ниво на сигурност. Използваният в законопроекта израз „съответни мерки“ е неточен, тъй като не се изяснява на какво трябва да съответстват тези мерки. Следва да се имат предвид чл. 32 от Регламент (ЕС) 2016/679 и чл. 59 и следващи от Закона за защита на личните данни (в които са въведени чл. 19 и следващи от Директива (ЕС) 2016/680), които изискват подходящи технически и организационни мерки.

2. Редакцията на чл. 29, ал. 4 от Законопроекта е неточно формулирана, тъй като тя допуска разкриването на информацията по ал. 1 (не само на самоличността на лицето, подало сигнал) „само при изрично съгласие на лицето, подало сигнала“. Ако част от информацията е и самоличността на лицата, срещу които е подаден сигналът, ще се окаже, че разкриването на тази информация е възможно по изричното съгласие на сигнализиращото лице. Това обезсмисля чл. 29, ал. 3 от Законопроекта, според която ал. 1 и 2 се прилагат и за защита на самоличността на лицата, срещу които е подаден сигнал за нарушение. Следва да се има предвид, че чл. 16, пар. 1 от Директива (ЕС) 2019/1937 предвижда изричното съгласие на сигнализиращото лице, когато се разкрива самоличността му или „всяка друга информация, от която може пряко или непряко да се узнае самоличността на

сигнализиращото лице“. Дерогацията, която се предвижда в чл. 16, пар. 2, е също по отношение на тази информация.

3. Разпоредбата на чл. 29, ал. 7 от Законопроекта не е в съответствие с чл. 16, пар. 4 от Директива (ЕС) 2019/1937, тъй като предвидените в нея задължения са адресирани до „Комисията и администраторите“, а не до всички компетентни органи. Следва да се има предвид, че терминът „администратор“, както е определен в чл. 11, ал. 1 от Законопроекта, не включва задължените субекти по чл. 9, ал. 1, а определените от тях физически лица или обособени звена в структурата си, които приемат и регистрират сигнали за нарушения. В този контекст терминът „администратор“, използван в Законопроекта (освен в чл. 11, също в чл. 12, 17, 18 и 29), обхваща не работодателя, а негови служители. Това стеснява обхвата на адресатите на задължението по чл. 29, ал. 7 от Законопроекта, в отклонение от Директивата, която адресира задължението до всички компетентни органи. Освен това терминът „администратор“ се отклонява и от значението, което има в законодателството за защита на личните данни (чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679 и чл. 3, т. 8 от Директива (ЕС) 2016/680). В резултат на това в чл. 30, ал. 2 от Законопроекта терминът „администратор“ е употребен в значението си съгласно уредбата за защита на личните данни (тук администратор са Комисията и задължените субекти по чл. 9, ал. 1), а във всички други цитирани разпоредби от Законопроекта терминът „администратор“ обхваща само определените от тях физически лица или обособени звена в структурата им. Това двусмислие със сигурност ще се прояви при прилагане на изискванията за защита на личните данни и то не в полза на прякото действие на Регламент (ЕС) 2016/679, тъй като ще подмени съдържанието на термин, за който този регламент предвижда легална дефиниция.

15. По чл. 30 от Законопроекта „Обработване на лични данни“:

Редакцията на чл. 30, ал. 2 и 3 от Законопроекта задължава Комисията и субектите по чл. 9, ал. 1 да създават правила за защита на личните данни, да въвеждат „писмени технически и организационни мерки“, при нарушение на сигурността да информират не само надзорния орган

по защита на данните и засегнатите физически лица, но и всеки друг орган, от който е получил данните. В тази връзка следва да се има предвид разпоредбата на чл. 17 от Директива (ЕС) 2019/1937, която изисква съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 и Директива (ЕС) 2016/680 за всяко обработване на лични данни. В този контекст чл. 30, ал. 2 и 3 от Законопроекта следва да се осмислят по отношение на следните аспекти:

1. В чл. 30, ал. 2 се предвижда, че правилата за защита на личните данни следва да съдържат „най-малко строго необходимия набор от данни за обработването на един сигнал“. Не е ясно какво се има предвид, при условие, че чл. 13 от Законопроекта предвижда съдържанието на писмения сигнал. Едва ли се очаква с вътрешните правила да се дерогира законова уредба или да се дефинират отнапред категориите лични данни, които биха били необходими за предприемане на действия по сигнала.

2. Според чл. 30, ал. 2 правилата следва да съдържат „условията за упражняване правата на субектите на данни пред съответния администратор“. Условието за упражняване на правата на субектите на данни по Регламент (ЕС) 2016/679 са уредени в глава III, раздел 1 „Прозрачност и условия“ от този регламент, което прави недопустима уредбата им във вътрешни правила. Аналогично правата на субектите на данни по Директива (ЕС) 2016/680 са предмет на уредбата в глава III, въведена с глава осма, раздел II от Закона за защита на личните данни. Предвид това преуреждане на условия за упражняване на права на субектите на данни във връзка с обработване на личните им данни с вътрешни правила трябва да се преосмисли.

3. С чл. 30, ал. 3 от Законопроекта се вмениява задължение Комисията и субектите по чл. 9, ал. 1 да „въвеждат и писмени технически и организационни мерки за опазване целостта и неприкосновеността на личните данни“. Редакцията е неточна, мерките за защита на личните данни, както беше посочено, следва да бъдат подходящи на рисковете за правата и свободите на физическите лица, а не писмени. Предвиждането им следва да е в писмена форма, с цел спазване на принципа за отчетност, свързан с обработването на лични данни, но мерките не могат да са писмени. Мерките следва да бъдат насочени не към целостта и неприкосновеността на личните данни, а към цялостност

и поверителност на личните данни, като се гарантира подходящо ниво на сигурност, включително защита срещу неразрешено или незаконосъобразно обработване и срещу случайна загуба, унищожаване или повреждане.

4. С чл. 30, ал. 3, изр. 2 от Законопроекта е предвидено следното: „При нарушение на сигурността на данните органът, който го установи, уведомява в сроковете по чл. 33 от регламент (ЕС) 2016/679 не само надзорния орган по защита на данните и засегнатите физически лица, но и всеки друг орган, от който е получил данните“.

Правилото като цяло е ненужно, тъй като не се изяснява причината, по която то се предвижда в допълнение към задълженията, които произтичат не само от чл. 33 и 34 от Регламент (ЕС) 2016/679, но и от чл. 67 и 68 от Закона за защита на личните данни, когато обработването е в съответствие с Директива (ЕС) 2016/680, въведена с глава осма от Закона за защита на личните данни, част от която са и цитираните разпоредби.

В случай, че се прецени необходимостта от създаването на специално правило в Законопроекта, следва да се отчита, че то се отклонява от приложимите изисквания за защита на личните данни в няколко направления:

На първо място, не е изписана точно хипотезата, в която чл. 30, ал. 3, изр. 2 от Законопроекта се прилага, а именно „нарушение на сигурността на личните данни“, който термин е определен в чл. 4, т. 12 от Регламент (ЕС) 2016/679, респ. чл. 3, т. 11 от Директива (ЕС) 2016/680; На второ място, чл. 30, ал. 3, изр. 2 от Законопроекта препраща към сроковете по Регламент (ЕС) 2016/679 (срокът за уведомяване на надзорния орган е един и той е в чл. 33, пар. 1 – 72 часа от узнаване на нарушението на сигурността на личните данни), но не отчита, че с чл. 68 от Закона за защита на личните данни е предвиден 7-дневен срок за уведомяване на субекта на данни. Също 7-дневен е срокът за съобщаване за нарушението на сигурността на личните данни на администратор от друга държава членка на ЕС, от която са получени личните данни, но това задължение е установено само в Директива (ЕС) 2016/680 – чл. 30, пар. 6 (като е предвидено съобщаване без излишно забавяне) и в чл. 67, ал. 6 от Закона за защита на личните данни, който предвижда срока от 7 дни. В този смисъл задължение за уведомяване

на друг орган, от който са получени личните данни при нарушение на сигурността, е установено само при обработване на лични данни в обхвата на Директива (ЕС) 2016/680, а не и при обработване в обхвата на Регламент (ЕС) 2016/679. В чл. 30, ал. 3, изр. 2 от Законопроекта уведомяването на другите органи, от които са получени данните, е в контекста на задълженията по Регламент (ЕС) 2016/679, което се отклонява от неговите изисквания. Освен това не е ясен ефектът, който се цели, като остава открит и въпросът защо е пропусната спецификата по Директива (ЕС) 2016/680.

Правно-технически

Правно техническите въпроси не бива да се подминават, защото върху тях почиват практическите възможности за приложение на бъдещия закон.

1. Уредбата не е структурирана, очевидно следва стриктно текста на Директивата без да се съобразяват правилата за структуриране на нормативни актове на националното ни право.
2. Изказът на правните норми не е съответен на правилата за формулиране на правни норми в националното законодателство, а е буквален препис на текста на Директивата, което води на места до липса на формулирани правни норми като правило за поведение, или само до декларативни текстове. Това практически препятства въвеждането на Директива 1934/2019.
3. Идеята на списъка на актовете от ПЕС, предвидени като приложения, е ясна – за улеснение на прилагането. Резултатът от това е, че при всеки нов акт на ПЕС ще трябва да се допълва законът, тъй като приложенията ще са част от него. Поражда въпросът за вътрешните актове в съответните сфери, където са въведени изброените Директиви – и те ли трябва да се изброят поименно? Тази „техника“ превръща закона в наръчник.

4. Съвършено бланкетно са изброени мерките за подкрепа на лицата, които подават сигнали за нередности. Те са останали кухи декларативни фрази без предвидени реални механизми за осъществяване. Дори правната помощ, която трябва да се оказва, е посочена по начин, който я обезсмисля. Лицата ще получават служебен защитник, на когото в последствие ще трябва да възстановяват платения от държавата хонорар.
5. По начина, по който е направен проектът на закон прехвърля всички неясни моменти по създаването на системи за приемане и реакции по сигнали за нередности и защита на лицата, които ги подават върху бизнеса. Държавата запазва за себе си правото само да наказва същия този бизнес за това, че не изпълнява неясните ѝ изисквания. По същество тя не само създава задължения за бизнеса и го въвлича в разходи по тях, но и не казва какво точно иска да бъде изпълнено.

В заключение трябва да се посочи, че Законопроектът е изключително важен нормативен акт не само защото трябва да създаде правна база в област, която е пряко свързана в борбата с корупцията, с нарушенията в различни сфери, но и защото засяга организацията на работа на всички юридически лица, които са работодатели на повече от 50 работници и служители. Тази директива е изключително сложна за транспониране не само защото е нова и непозната като философия, но и защото засяга практически всички правни отрасли.

Като не приема начина на работа по този проект на закон „Прозрачност без граници“ счита, че за приемането на адекватно законодателство в тази сфера е необходимо да бъдат изпълнени две съществени условия:

- 1) Реално широка дискусия с всички заинтересовани страни, включително с местните власти, бизнеса, синдикатите, журналистическата гилдия – всички те са пряко включени в приложението на бъдещия закон.
- 2) Последващ достатъчен срок за обсъждане (тук е необходимо да се отбележи, че срокът за сегашните обществени консултации номинално съответства на законовите изисквания, но реално е избран такъв период, в който няма да е ефективно).

Именно за това настояваме за оттегляне на представения за обсъждане законопроект и засилена експертна работа върху подобро предложение.

Прибързаното приемане на превод на текстове от директивата под формата на национално законодателство не представлява процес по имплементация и въвеждане.

Асоциация „Прозрачност без граници“ счита, че нито един субект няма интерес от законодателство, което може да обезсмисли тази добра идея, същевременно ще се превърне в поредната допълнителна административна тежест за бизнеса, без да има никаква практическа полза от него.

Като част от антикорупционната организация Transparency International, която има водеща роля при иницирането на мерки за защита на подателите на сигнали за корупция, Асоциация „Прозрачност без граници“ заявява, че ще продължи активно работата си по въвеждането на защита на лицата подаващи сигнали за нередности и ще наблюдава активно процеса по приемане на законодателство в тази сфера.

АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

20 МАЙ 2022 ГОДИНА